

I

Een fotograaf, dacht Michael De Angelis vaak, mocht van zichzelf zeggen dat hij het derde oog had. Niet in de spirituele betekenis van het woord als een hoog ontwikkeld intuïtief vermogen, maar letterlijk: in de vorm van een extra visueel zintuig. Wie met kennis van zaken door de lens van een fototoestel keek, zag immers méér dan met het blote oog alleen, ook al was hij of zij zich daar niet altijd van bewust. Dat inzicht kwam pas later, wanneer de foto van iemands gezicht emoties onthulde die zo vluchtig waren geweest dat niemand ze op het moment zelf had opgemerkt. Behalve misschien de fotograaf, anders had hij dat ene ogenblik niet geselecteerd, en net dat leek er dan weer op te wijzen dat met een fototoestel omgaan in zekere zin toch een intuïtief gebeuren was.

Voor de zoveelste keer richtte Michael zijn camera op Lut, zijn ex-vrouw. Haar gezicht onder het korte, met strepen grijs gemêleerde haar straalde. Dit was dan ook haar avond en hij was hier omdat vandaag haar jeugddroom werkelijkheid was geworden: de allereerste expositie van haar schilderijen. Meer dan twintig jaar was het geleden dat ze hem over die wens had verteld, toen hij als beginnend fotograaf klasfoto's had gemaakt in de middelbare school waar zij als lerares esthetica werkte.

Haar baan, had ze hem na afloop van de fotosessie verteld, beschouwde ze als tijdelijk, een noodzakelijk kwaad om de huur te kunnen betalen, en hij van zijn kant had haar na enige aarzeling toevertrouwd dat voor hem iets soortgelijks gold.

Voorlopig deed hij deze job alleen om den brode, zijn ambitie lag elders. Hij wilde kunstfoto's maken, ze in galeries tentoonstellen en ze aan de muren van de rijken der aarde zien hangen. Hij wilde in de voetsporen treden van wereldberoemde mensen als Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, Andreas Gursky, Mario Testino... Hij wilde naam en faam maken als kunstfotograaf, daar was het hem om te doen, al de rest beschouwde hij maar als een aanloop.

Zo was het tussen Lut en hem begonnen: met een gemeenschappelijke toekomstdroom. Enkele jaren later waren ze getrouwd, een huwelijk dat dertien jaar had geduurd, en ook al lag de scheiding intussen al een decennium achter hen, aan dat eerste huwelijk had hij twee dingen overgehouden die tot op de dag van vandaag een wezenlijk onderdeel van zijn leven uitmaakten: een noodzakelijk bondgenootschap met Lut enerzijds en een sinds de scheiding zwaar getroebleerde relatie met zijn dochter anderzijds. Voorheen, toen ze gedrieën nog onder hetzelfde dak woonden, was hij Erika's held geweest en zij zijn oogappel, maar die tijd was al lang voorbij. Dat hij de liefde van zijn dochter was kwijtgeraakt, beschouwde hij als de grootste mislukking van zijn leven en er ging geen dag voorbij waarop hij niet hoopte dat het tussen hen weer goed zou komen.

Michael nam een drietal shots van Lut terwijl ze enkele laatkomers welkom heette. Soms, heel soms, overviel hem nog altijd een gevoel van spijt dat het tussen hen verkeerd was gelopen, maar lang duurde dat nooit. In het leven had het geen zin om achterom te kijken en wat gebeurd was, leek achteraf vaak onvermijdelijk. Bij Lut had hij van dichtbij meegemaakt hoe een vrouw die een kind had gekregen een complete emotionele metamorfose kon ondergaan: van geliefde naar moeder. Als gevolg daarvan was hij in haar leefwereld van de eer-

ste naar de tweede plaats gezakt en van enige interesse in seks was bij Lut zo goed als niets meer overgebleven.

In die tijd kluste hij bij als leraar fotografie in het lokale Centrum voor Volwassenenonderwijs en was hij een verhouding begonnen met een van zijn leerlingen: Moni, een Zuid-Koreaanse die als peuter door een kinderloos echtpaar in Leuven was geadopteerd. Moni was op dat ogenblik negentien, twaalf jaar jonger dan hij, en hoe passioneel hun relatie ook was, het idee om van Lut te scheiden was nooit in Michaels hoofd opgekomen.

Toen zijn vrouw de affaire ontdekte, was die al jaren aan de gang en was Moni getrouwd met haar jeugdvriendje van wie ze beweerde dat hij voor haar de ideale partner was, ook al kwam ze nooit bij hem klaar. Om die reden had ze niet met Michael willen breken en waren ze elkaar blijven ontmoeten, ongeveer één keer per maand, een regeling die door Moni droogweg werd omschreven als *haar seksueel inhaalmanoeuvre*. Michael van zijn kant noemde haar – in gedachten tenminste, nooit hardop – zijn *back-up*.

Na de scheiding was Erika bij haar moeder gebleven, dat was Luts enige eis geweest, en daar had hij zich met spijt in het hart bij neergelegd. Erika vertikte het trouwens om elke andere week bij hem te komen wonen omdat ze hem verweet dat hij de oorzaak was van de breuk tussen haar ouders. Vanwege hun dochter waren Lut en hij elkaar regelmatig blijven zien en de spanningen van in het begin waren na verloop van tijd afgezwakt en veranderd in een bondgenootschap dat broodnodig was naarmate Erika ouder werd en almaar meer onhandelbaar.

Michael stelde zijn fototoestel scherp op het vlezige gezicht van de man die naast Lut stond te pronken alsof hij de kunstenaar in hoogsteigen persoon was: haar huidige echtgenoot,

een advocaat die geld verdiende als water en om wie hij het liefst met een grote boog heen liep vanwege de verregaande saaiheid waarvan de man zijn handelskenmerk leek gemaakt te hebben. Wat Lut in hem zag, had Michael nooit begrepen, behalve dat het dankzij zijn riantе inkomen was dat ze een paar jaar geleden met lesgeven was kunnen stoppen om full-time te gaan schilderen.

Het resultaat van die lang verhoopte carrièreswitch hing nu in de vorm van vierentwintig overmaatse olieverfschilderijen tegen de muren van de galerie en ook al was Michael niet bepaald onder de indruk van de werken, hij moest toegeven dat hijzelf nooit een galeriehоuder bereid had gevonden om te investeren in het tentoonstellen van zijn foto's. De vernissage van vandaag had hem opnieuw met dat hardnekkige echec geconfronteerd, maar hij gunde Lut haar succes van harte. Misschien had hij moeten doen wat zij had gedaan: met een hoop poen trouwen. Voor geld kon je zelfs de duivel doen dansen, zei het spreekwoord, maar dat lukte niet met de muziek die Rachel, zijn huidige vrouw, maakte.

Michael draaide zijn fototoestel naar de plaats waar Rachel en Tom zaten te spelen: zij cello, hij viool. Zij blond en slank, hij donker en breedgeschouderd, zodat de vorm en de grootte van de twee muziekinstrumenten een opvallend contrast vormden met de lichaamsbouw van de mensen die ze bespeelden. Rachel en Tom waren collega's in hetzelfde symfonieorkest dat gespecialiseerd was in barokmuziek en Lut had gevraagd of zij voor de muzikale omljsting van haar vernissage wilden zorgen.

Het was bij een soortgelijk optreden dat Michael Rachel had ontmoet: op de boekvoorstelling van de debuutroman van Geert, zijn beste vriend. Intussen waren Rachel en hij zes jaar getrouwd, een gelukkige tijd, overspannen met een vlekkelоos blauwe lucht, tot er onlangs een donkere wolk aan de hemel

was verschenen: Rachel wilde een kind. Dat had ze hem van meet af aan duidelijk gemaakt, als een ongeschreven voorwaarde bij de ondertekening van hun huwelijkscontract, maar door haar drukke baan en de vele optredens in binnen- en buitenland was haar voornemen naar de achtergrond verschoven. Voorgoed, had hij in stilte gehoopt, maar enkele maanden geleden was het verlangen weer aan de horizon opgedoken. Rachel werd binnenkort achtendertig en wilde een kind voor haar veertigste.

Michael liet zijn toestel in een langzame, vloeiende beweging over het publiek glijden, klaar om af te drukken zodra iets zijn aandacht trok dat het fotograferen waard was. Er waren een vijftigtal genodigden die in kleine groepjes stonden te keuvelen of met een glas in de hand een toer maakten langs de kunstwerken. Plots verscheen een bekend, breedlachend gezicht van heel dichtbij voor de lens van zijn camera.

Michael liet zijn toestel zakken om Geert de hand te schud- den. Volgende week verscheen zijn vierde roman en ook bij die gelegenheid zou hij de fotograaf van dienst zijn. Zo ging dat nu eenmaal: als mensen wisten dat je een bepaald talent had, deden ze daar voortdurend een beroep op, maar net als bij Lut stoorde hem dat in Geerts geval niet. Voor een vriend moest je wat overhebben.

‘Hoi, Michael,’ zei Geert. ‘Weer druk bezig, zie ik.’ Hij draaide zich naar de jonge vrouw naast hem. ‘Mag ik je voorstellen: dit is Nora.’

‘Dag meneer De Angelis,’ zei Nora en ze gaf hem op haar beurt een hand.

‘Michael,’ corrigeerde hij.

‘Michael,’ herhaalde ze terwijl haar ogen hem onderzoekend opnamen alsof ze wilde nagaan of het klopte wat ze over hem had gehoord.

‘Nora heeft beroepshalve veel met fotografen te maken,’ zei Geert. ‘Ze is model.’

Dat laatste verbaasde Michael niet. Ze had een perfect figuur en een gezicht dat geen enkele fotograaf onberoerd liet.

‘Dat klopt niet helemaal,’ zei Nora met een verontschuldigend lachje. ‘Als model werk ik maar af en toe. Ik studeer communicatiewetenschappen.’

‘Hier in Leuven?’ vroeg Michael.

Ze knikte.

‘Werk je voor een bepaald modemerkt?’

‘Ik neem alles aan wat ik te pakken kan krijgen,’ antwoordde Nora. ‘Maar momenteel poseer ik vooral voor *Désir*. Ken je dat?’

‘Nee, nooit van gehoord.’

‘Het is een Frans lingeriemerk.’

Nora zette haar glas aan haar mond en merkte toen pas dat het leeg was.

‘Ik wil nog iets drinken,’ zei ze. ‘Jij ook, Geert?’

‘Ik heb nog.’

‘Michael?’

‘Nee, dank je. Niet zolang ik werk.’

Ze keken Nora na terwijl ze slalomend tussen de groepjes aanwezig op zoek ging naar een kelner.

‘Mooi meisje,’ zei Michael waarderend.

‘Meisje? Ze is tweeëntwintig, Michael.’

‘Dat is, even rekenen, veertien jaar jonger dan jij.’

‘Hoor wie spreekt,’ bromde Geert. ‘Jij en Rachel schelen ook elf jaar. En daarbij, Nora is heel matuur voor haar leeftijd. Dat baantje als model doet ze uit noodzaak, om haar studies te kunnen bekostigen. Haar ouders zijn in een vechtscheiding verwickeld en haar vader weigert alimentatie te betalen.’

‘Hoelang ken je haar al?’

‘Een maand of vier, vijf.’

‘En je hebt nooit over haar verteld?’

‘Ik wilde eerst zeker zijn.’

‘Zeker? Zeker van wat?’

‘Van haar,’ zei Geert ernstig. ‘Of beter: van ons. Ik heb het gevoel dat Nora... welja, dat dit wel eens heel serieus kan worden.’

Michael nam zijn vriend monkelend op. Geert had af en toe een relatie, maar lang duurden die nooit. Dit keer echter leek hij het flink te pakken te hebben. Goed voor hem, dacht hij. Verliefdheid was weliswaar tijdelijk, maar ook zeldzaam, want zo vaak kwam het in een mensenleven niet voor. Hoewel, er waren van die romantische zielen die aan de lopende band verliefd werden, maar zo zat Geert niet in elkaar.

‘Is alles klaar voor de boekvoorstelling van volgende week?’ vroeg Michael. ‘Wie doet de inleiding?’

‘Een recensent die door de uitgeverij is gevraagd, ik ken hem alleen van naam. En Rachel en Tom komen ook, maar dat wist je al.’

Hij knikte. Geert kende Tom al van in zijn studententijd toen ze toevallig in hetzelfde gebouw een kamer huurden. Tom studeerde viool aan het Lemmensinstituut, Geert deed letteren aan de universiteit. Na hun studies waren ze vrienden gebleven en bij de presentatie van Geerts eerste roman had Tom voor het muzikale intermezzo Rachel meegebracht.

Een drietal maanden eerder had Michael in opdracht van de uitgeverij een foto van Geert Vermeer gemaakt voor op het achterplat van zijn debuutroman. De kennismaking was zo aangenaam verlopen dat de schrijver hem op zijn boekvoorstelling had uitgenodigd waar Michael op zijn beurt Rachel leerde kennen. Niet alleen Gods wegen waren ondoordringbaar, beweerde zijn grootvader vroeger altijd, die van het leven

waren dat ook, maar het ene lag natuurlijk in het verlengde van het andere.

‘Excuseer, mag ik even storen?’

Zonder dat ze het hadden gemerkt, was een donkerharige vrouw bij hen komen staan. Ze droeg een modieuze jumpsuit in een kleur die het midden hield tussen fuchsia en donkerroze en om haar nek hing een opzichtig, zilveren halssnoer waaraan een reeks dierenfiguurtjes hingen, geslepen in verschillende halfedelstenen.

‘Ik ben de eigenares van de galerie,’ stelde de vrouw zich voor. ‘Herlinde Leynaert.’

Michael verwisselde zijn fototoestel van hand en schudde die van de vrouw. Geert maakte van de gelegenheid gebruik om zich te verontschuldigen en ervanonder te muizen. Zodra hij buiten gehoorsafstand was, vroeg de galeriehoudster:

‘Zou ik u iets mogen vragen, meneer De Angelis?’

Zo, ze kende zijn naam. Van Lut waarschijnlijk.

‘Natuurlijk. En ik heet Michael.’

De vrouw glimlachte koket.

‘Terwijl De Angelis zo mooi klinkt. Ik veronderstel dat het een Italiaanse naam is?’

‘Dat klopt. Mijn grootvader is kort na de Tweede Wereldoorlog naar hier gekomen om in de Limburgse mijnen te werken. Hij heette trouwens Michele, ik ben naar hem genoemd.’

Michael wachtte een paar seconden en voegde er toen aan toe:

‘Je hebt een prachtig halssnoer aan, Herlinde.’

‘O...’ reageerde de vrouw verrast terwijl haar ene hand naar het juweel tastte. ‘Dank je wel.’

‘Je wilde iets vragen?’

‘Ja. Zou je ook foto’s willen maken van de schilderijen? Van allemaal liefst.’

‘Dat is al gebeurd. Wil je ze zien?’

‘Graag.’

Michael ging zo dicht naast haar staan dat hij haar parfum kon ruiken en liet de foto's een voor een op het display van zijn camera verschijnen.

‘Mooi,’ prees Herlinde. ‘Je hebt een oog voor schilderijen.’

‘Er ontbreekt nog één foto,’ zei Michael. ‘Die van jou. Zullen we die nu maken?’

‘Euh... dat hoeft niet. Dat is...’

‘Toch wel,’ drong hij aan. ‘Een galeriehoudster is de drijvende kracht achter een expositie. Zo iemand mag niet op de reportage van een opening ontbreken.’ Hij liet zijn ogen over de muur achter Herlinde gaan. ‘Wil je bij dat werk gaan staan,’ wees hij. ‘De kleuren ervan passen perfect bij je outfit.’

Herlinde aarzelde nog even en deed toen wat hij vroeg. Michael richtte zijn camera op haar, drukte af en bekeek het resultaat op het schermje van zijn toestel.

‘Prima,’ zei hij. Hij liep naar Herlinde en toonde haar de foto. ‘Een kunstwerk in het kwadraat.’

Herlinde keek alsof ze probeerde in te schatten in hoeverre hij meende wat hij zei. Michael vroeg zich af hoe oud ze was. Begin veertig? Ze was een mooie, elegante vrouw, naar zijn smaak misschien iets te breed in de heupen, maar beslist mooi. Hij veranderde van onderwerp.

‘Je hebt een heel apart beroep,’ zei hij. ‘Wat heeft je ertoe gebracht een kunstgalerie te openen?’

‘O... dat is me met de paplepel ingegeven,’ antwoordde Herlinde. ‘Deze galerie was vroeger van mijn moeder. Toen ze met pensioen ging, heb ik de zaak overgenomen, maar intussen is dit een bijhuis geworden. In Antwerpen heb ik een veel grotere expositieruimte.’

‘Dan gaan de zaken dus goed?’

‘Nu wel, in het begin niet. Het is dankzij mijn vriend dat ik mijn moeders zaak heb kunnen redden van het faillissement en de kans heb gekregen om een tweede galerie te openen in Antwerpen.’

‘Zo, je hebt dus een vriend.’ Michael liet met opzet een vleugje teleurstelling door zijn woorden heen klinken.

Herlindes blik verraadde dat ze niet goed wist hoe ze op die opmerking moest reageren. Haar ogen, zag hij, tastten opnieuw zijn gezicht af. Hij kende het effect dat zijn uiterlijk op vrouwen had. Zijn donkere haar en dito ogen, zijn prachtige gebit dat mooi afstak tegen zijn zuiderse teint, zijn Italiaanse trekken die hij van zijn voorouders had geërfd ondanks het DNA van een Vlaamse moeder.

Hij besloot om de gok te wagen. *Chi non osa rimane vergine*. Ook die uitspraak kwam van zijn grootvader.

‘Stel je soms foto’s tentoon?’ vroeg hij. ‘Kunstfoto’s?’

‘Dat is al eens gebeurd, ja. In Antwerpen. Waarom vraag je dat? Ben je voor je werk op zoek naar een galerie?’

In plaats van te antwoorden, zei Michael:

‘Ik zou je graag mijn portfolio’s eens tonen. Interesse?’

‘Natuurlijk, waarom niet? Tijdens de week ben ik meestal in Antwerpen. Kom eens langs. Mijn galerie heet *Newton’s Balls*.’

‘De ballen van Newton?’ vertaalde Michael verrast. ‘Ik veronderstel dat het om Isaac Newton gaat?’

‘Niemand minder.’ Herlinde lachte. ‘De naam wordt je duidelijk zodra je voor de etalage van mijn galerie staat. Past dinsdag? Om twee uur?’

‘Ik zal er zijn.’

‘Fijn.’ Herlinde gaf hem het adres. ‘Zo, nu moet ik dringend met enkele andere mensen gaan praten. Tot dinsdag, Michael.’

Hij keek haar na terwijl ze zich onder de gasten mengde.

Een gevoel van opwinding maakte zich van hem meester. Wie had dit ooit gedacht? Al jaren probeerde hij tevergeefs zijn foto's tentoongesteld te krijgen en nu leerde hij op de expositie van Luts schilderijen stomtoevallig iemand kennen die daar misschien in was geïnteresseerd. Zijn grootvader had gelijk: de wegen van het leven waren ondoorgrondelijk.

Hij bracht zijn toestel weer naar zijn gezicht en richtte het op een groepje mensen aan de andere kant van de zaal. Tot zijn verrassing verscheen zijn dochter in beeld. Ze stond bij haar moeder en aan haar druk gesticulerende manier van praten kon hij opmaken dat het gesprek allesbehalve rustig verliep.

Lut had hem verteld dat ze van plan was om Erika op de vernissage uit te nodigen, maar ze hadden geen van beiden verwacht dat ze zou opdagen. Drie maanden geleden was ze achttien geworden en sindsdien woonde ze in een studentenstudio op het Ladeuzeplein. Het was zowat het slechtst denkbare moment van het jaar omdat de eindexamens van de middelbare school in aantocht waren, maar Lut en hij hadden de handdoek in de ring moeten gooien: noch bij haar noch bij hem was er met Erika nog langer huis te houden en daarom hadden ze in overleg met de psychologe die haar behandelde tot deze maatregel besloten.

Michael liet zijn camera zakken en liep naar hen toe. Erika was de eerste die hem opmerkte. Haar gezicht betrok onmiddellijk. Hij wilde haar een zoen geven, maar ze deed ostentatief een stap achteruit. Dat was Lut natuurlijk niet ontgaan. Hij probeerde zo onbewogen mogelijk te klinken.

‘Dag meisje. Fijn dat je er bent.’

Er kwam geen antwoord. Hetzelfde gevoel als altijd drong zich aan hem op: bij Erika wist hij zich nooit een houding te geven. Lut had ooit eens spottend gezegd dat hun dochter

zowat de enige vrouw was op wie zijn charmes geen enkel effect hadden. Hij zei het eerste het beste wat hem te binnen viel:

‘Ben je klaar voor de examens?’

‘Is dat het enige wat je interesseert?’ sneerde Erika.

‘We hadden toch afgesproken dat je...’

‘Jij hebt dat afgesproken. Ik niet.’

Dat laatste was beslist niet waar, de overeenkomst was klaar en duidelijk geweest. Erika mocht alleen gaan wonen op voorwaarde dat ze alles op alles zou zetten om voor de examens te slagen en die, wist hij, begonnen maandag.

‘Nee, dat klopt niet,’ sprak hij haar tegen. ‘Je zou...’

‘Laat me toch met rust!’ snauwde Erika. Ze draaide zich om en stevende zonder verder nog een woord te zeggen op de uitgang af.

Totaal uit zijn lood geslagen staarde Michael haar na. Zo ging dat nu altijd tussen zijn dochter en hem, ook al liep hij telkens bij wijze van spreken op eieren.

‘Dat, Michael,’ hoorde hij op dat ogenblik Lut zeggen, ‘heb je weer eens prima aangepakt.’